

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

на тему «Формування особистісної культури майбутніх юристів засобами реалізації акмеологічного підходу» здобувача наукового ступеня доктора філософії **Бовгирі Дмитра Дмитровича**
з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Публічна презентація проведена на кафедрі іншомовної освіти і міжкультурної комунікації Хмельницького національного університету
7 травня 2026 року, протокол № 9.

1. Актуальність теми дослідження. Євроінтеграційний вектор розвитку України, системні демократичні трансформації та подолання тоталітарної управлінської парадигми зумовлюють необхідність оновлення підходів до оцінювання особистості й професійної підготовки фахівців. У цьому контексті особливої актуальності набуває модернізація системи професійної підготовки майбутніх юристів, що передбачає пошук ефективних методик і стратегій становлення висококваліфікованих правників та формування їхньої особистісної культури. Сучасні соціокультурні умови актуалізують перехід від традиційної знанневої парадигми освіти до культуроцентричної та креативної, у межах якої освіта розглядається як процес становлення «духовного обличчя» особистості (С. Гончаренко), а визначальну роль у цьому процесі відіграють культурний контекст і система цінностей. За таких умов освіта постає не лише механізмом передачі знань і формування професійних умінь, а й фундаментальним способом відтворення культури в людині та її інтеграції у ціннісно-смісловий простір суспільства, що перетворює навчання на процес культурної самоідентифікації особистості.

У зв'язку з цим актуальні запити ринку праці та специфіка правничої діяльності детермінують необхідність формування у майбутніх юристів знань, умінь і якостей, що виходять за межі вузькопрофесійних компетентностей. Для сучасного правника важливим є поєднання ґрунтовної правової підготовки з високим рівнем особистісної культури, системністю мислення, розвиненим інтелектуальним потенціалом і здатністю до безперервного професійного та особистісного саморозвитку.

Процес формування особистісної культури майбутніх юристів регламентується Законами України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), а також «Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки», у яких розвиток правової культури визначено одним із пріоритетних завдань освітньої галузі. Важливе значення мають також Професійний стандарт «Правник» (2022) і «Концепція вдосконалення правничої освіти» (2023), що висувають високі вимоги не лише до професійної кваліфікації, а й до етичних стандартів, правової свідомості та професійної відповідальності фахівця. Зазначені нормативні документи мають виразне акмеологічне спрямування, акцентуючи увагу на професіоналізмі, особистісній зрілості, етичності та здатності до самовдосконалення. Таке нормативно-правове поле

створює передумови для цілісного саморозвитку майбутніх юристів, у межах якого культурна компетентність стає важливим складником їхньої професійної конкурентоспроможності.

Теоретико-методологічним підґрунтям осмислення сутності акмеологічного підходу та становлення професіоналізму фахівця нового типу є праці В. Антонова, В. Гладкової, Г. Данилової, Ю. Костюшко, Н. Осадчук, С. Пальчевського та інших учених. Водночас акмеологічний контекст професійної підготовки й проблематика професійного саморозвитку особистості висвітлені у наукових доробках І. Андрощук, О. Гречаник, О. Григоращ, О. Дубасенюк, М. Євтуха, І. Зязюна, Н. Кінах, О. Кулешової, Л. Міхеєвої та ін.

Акмеологічний вектор професійного становлення, орієнтований на досягнення фахівцем «акме» як найвищого рівня професійного й особистісного розвитку, неможливий без занурення у ціннісно-смісловий простір культури. Саме культура є тією змістовою основою, яка трансформує професіоналізм із суто технічної вправності у вияв духовної зрілості особистості. У зв'язку з цим генеза осмислення сутності культури особистості у філософсько-культурологічному дискурсі охоплює широкий спектр концепцій – від античної філософії до сучасних гуманітарних студій (Платон, Аристотель, Й. Гердер (J. Herder), І. Кант (I. Kant), Г. В. Ф. Гегель (G. W. F. Hegel), А. Швейцер (A. Schweitzer), Х. Ортега-і-Гассет (J. Ortega y Gasset), Е. Фромм (E. Fromm), В. Франкл (V. Frankl), Ф. Боас (F. Boas), Р. Бенедикт (R. Benedict), А. Кардинер (A. Kardiner) та ін.).

У зарубіжному педагогічному дискурсі (В. фон Гумбольдт (W. von Humboldt), Дж. Дьюї (J. Dewey), С. Френе (C. Freinet), А. Маслоу (A. Maslow), К. Роджерс (C. Rogers), М. Монтесорі (M. Montessori) та ін.) культура особистості розглядається крізь призму понять «самостановлення» (Bildung), «соціалізація» та «гуманізація». У вітчизняних педагогічних дослідженнях (В. Сухомлинський, Г. Ващенко, І. Зязюн, І. Бех та ін.) акцентовано увагу на ролі освіти й виховання у становленні особистісної культури, формуванні педагогічної культури вчителя (В. Гриньова, О. Бондаревська, Т. Іванова, І. Пальшкова, О. Попенко, О. Павленко, О. Рудницька та ін.) і правової культури майбутніх юристів (А. Гайдучок, Т. Гельжинська, О. Кучай, Т. Кучай, Н. Мукан, Т. Рузяк та ін.), яка трактується як багаторівнева система професійних і особистісних якостей.

У проблемному полі української юридичної освіти (Я. Аронов, М. Бурдоносова, Т. Гельжинська, М. Гудима, С. Гусарєв, О. Данільян, В. Лозовий, С. Сливка, О. Скакун, Г. Яворська та ін.) дослідження особистісної культури здійснюється переважно у площині професійної культури юриста та розглядається як важливий напрям, що інтегрує теорію права, юридичну деонтологію, професійну етику та правову соціологію. Водночас аналіз філософсько-культурологічних, педагогічних і правознавчих досліджень засвідчив наявність низки проблемних аспектів, пов'язаних із формуванням особистісної культури майбутніх юристів засобами акмеологічного підходу. Зокрема, потребують уточнення змістове наповнення поняття «особистісна культура майбутнього юриста», структура цього феномену, а також розроблення методики оцінювання рівня її

сформованості через систему відповідних критеріїв, показників і педагогічних умов.

Актуалізація уваги до проблеми дослідження та доцільність її наукового обґрунтування зумовлені необхідністю розв'язання низки *суперечностей* між: об'єктивною потребою правової системи у фахівців із високим рівнем сформованості особистісної культури та недостатньою увагою до розвитку цієї інтегральної якості у майбутніх юристів у межах сучасної практики професійної підготовки у закладах вищої освіти; значним потенціалом освітнього простору правничих факультетів (інститутів) щодо формування особистісної культури здобувачів освіти та недостатньою ефективністю його практичної реалізації через відсутність теоретично обґрунтованих педагогічних умов; стратегічною потребою у формуванні особистісної культури майбутніх юристів на засадах акмеологічного підходу та недостатнім рівнем навчально-методичного забезпечення цього процесу в закладах вищої освіти.

Теоретична значущість окресленої проблеми, актуальна практична потреба у розробленні методичних засад формування особистісної культури майбутніх юристів на основі акмеологічного підходу, необхідність подолання виявлених суперечностей, а також відсутність цілісних системних досліджень із зазначеної проблематики зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: **«Формування особистісної культури майбутніх юристів засобами реалізації акмеологічного підходу»**.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію підготовлено відповідно до тематичного плану наукових досліджень Хмельницького національного університету «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (ДР № 0119U103663), «Психолого-педагогічні засади професійно-особистісного розвитку фахівців в умовах трансформації суспільства» (ДР № 0125U003711). Тема дисертації затверджена вченою радою Хмельницького національного університету (протокол № 3 від 27.10.2022 р.).

3. Наукова новизна одержаних результатів дослідження аргументована тим, що: *вперше* теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування особистісної культури майбутніх юристів засобами акмеологічного підходу (інтеграція акмеологічного змісту в професійну підготовку майбутніх юристів; забезпечення ціннісно-сміслового ставлення до професії юриста; залучення майбутніх юристів до правопросвітницької та соціально-комунікативної діяльності в юридичних клініках; орієнтація практичної підготовки майбутніх юристів на досягнення особистісного і професійного «акме»); розроблено структурно-функціональну модель формування особистісної культури майбутніх юристів засобами акмеологічного підходу, яка поєднує цільовий, теоретико-методологічний, організаційно-змістовий та результативний блоки; *конкретизовано* компонентну структуру особистісної культури майбутніх юристів (когнітивний, аксіологічний, ціннісно-смісловий, комунікативний, діяльнісний), критерії (інтелектуально-пізнавальний, ціннісно-смісловий, соціально-комунікативний, практико-орієнтований), рівні та показники сформованості особистісної культури студентів правників ЗВО; *уточнено* сутнісний зміст понять «особистісна культура» та «особистісна культура

майбутніх юристів»; *подальшого розвитку набули* зміст, форми, методи та технології формування особистісної культури майбутніх юристів засобами реалізації акмеологічного підходу.

4. Теоретичне і практичне значення одержаних результатів полягає в поглибленні уявлень про механізми формування особистісної культури майбутніх юристів у контексті професійної діяльності; обґрунтуванні доцільності реалізації засобів акмеологічного підходу у професійній підготовці юристів, зокрема у формуванні особистісної культури; уточненні понятійного апарату досліджуваної проблеми; розширенні методологічних засад теорії професійної юридичної освіти щодо формування особистісної культури майбутніх юристів засобами реалізації акмеологічного підходу.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні в освітній процес підготовки майбутніх юристів у закладах вищої освіти навчально-методичного посібника «Німецька мова для студентів юридичних спеціальностей (Deutsch für Jurastudierende)», який містить систему лексико-граматичних вправ і завдань для розвитку діалогічного мовлення, німецько-український юридичний словник, тексти з проблематики особистісної культури юриста, проблемні питання та завдання для аналізу етичних дилем; методичних вказівок із дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право»; комплексу лексико-граматичних вправ з іншомовної юридичної термінології; проблемно-ситуативних завдань з іншомовної юридичної аргументації.

Матеріали дослідження мають практичну цінність для здобувачів вищої освіти різних рівнів (магістрів, аспірантів, докторантів) у межах їхньої освітньої та науково-дослідницької діяльності. Отримані результати можуть бути використані в освітньому процесі з метою вдосконалення професійно орієнтованого навчання іноземної мови не лише майбутніх юристів, а й фахівців інших галузей професійної підготовки.

5. Використання результатів роботи. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Рівненського інституту Київського університету права НАН України (довідка № 06-28 від 30.03.2026), Національного університету «Острозька академія» (довідка № 37 від 30.03.2026), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/30 від 02.04.2026), Західноукраїнського національного університету (довідка № 057/93 від 26.03.2026).

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Усі наукові результати, подані в роботі, отримані автором самостійно. У публікації Залужна, & Бовгиря (2025) дисертанту належить висвітлення особистісної культури майбутніх юристів як складного особистісне утворення, що засвідчує взаємопроникність особистості, соціуму та діяльності; виокремлено та проаналізовано когнітивний, комунікативний та діяльнісний компоненти. У праці Залужна, & Бовгиря (2026) автору належить аналітичний огляд особливостей осмислення феномену особистісної культури, побудований на антрополого-культурологічних засадах американської концепції «Культура і

особистість» А. Кардінера та Р. Бенедикт; розглянуто особистісну культуру як цілісну категорію, що поєднує механізми соціальної адаптації з процесами екзистенційного самотворення.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі іншомовної освіти і міжкультурної комунікації Хмельницького національного університету.

Наукові керівники: доктор педагогічних наук, професор Третьюк Віталій Віталійович; доктор філософських наук, професор Залужна Алла Свгенівна.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Бовгирі Д. Д. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 16 наукових та навчально-методичних працях, зокрема: у 5 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, та 1 статті у зарубіжному науковому періодичному виданні, що індексується в міжнародних наукометричних базах даних; 8 публікаціях у збірниках наукових праць і матеріалах науково-практичних конференцій; 1 навчально-методичному посібнику; 1 методичних вказівках.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Бовгиря, Д. Д. (2025a). Акмеологічний підхід та його роль у формуванні особистісної культури майбутніх юристів. *Вісник науки та освіти*, 5(35), 1067–1076. <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/24918/24895>
2. Залужна, А. Є., & Бовгиря, Д. Д. (2025). Компонентна структура особистісної культури майбутніх юристів крізь призму акмеологічного підходу. *Перспективи та інновації науки*, 6(52), 443–451. <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/25515/25490>
3. Бовгиря, Д. Д. (2026a). Педагогічні умови формування особистісної культури майбутніх юристів засобами акмеологічного підходу. *Педагогічні науки: теорія та практика*, 1(57), 57–63. <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/issue/view/247>
4. Бовгиря, Д. Д. (2026b). Особистісна культура майбутнього юриста: реалізація формувального етапу педагогічного експерименту. *Вісник педагогіки та психології*, 1, 21–29.
5. Бовгиря, Д. Д. (2026c). Специфіка формування особистісної культури майбутніх юристів засобами акмеологічного підходу. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*, 12, 15–20. <https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/ped/issue/view/81>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Бовгиря, Д. Д. (2025b). Акмеологічний підхід у сучасній системі освіти. In *Technologies, methods and theories: Current problems of science: Proceedings of the XXIII International Scientific and Practical Conference* (167–

168). European Conference. <https://eu-conf.com/en/events/technologies-methods-and-theories-current-problems-of-science/>

7. Бовгиря, Д. Д. (2025c). Особистісна культура майбутніх юристів. In *Current trends in scientific research development: Proceedings of the 11th International Scientific and Practical Conference* (383–386). BoScience Publisher. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2025/06/CURRENT-TRENDS-IN-SCIENTIFIC-RESEARCH-DEVELOPMENT-5-7.06.25.pdf>

8. Бовгиря, Д. Д. (2025d). Когнітивний компонент у структурі особистості майбутнього правника. В *Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні і правові підходи, комунікативні та педагогічні стратегії: Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції* (240–242). ТВОРИ. <https://dspace.kup.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3dc31661-2812-4aaa-84eb-fb6c8080ff0c/content>

9. Залужна, А. Є., & Бовгиря, Д. Д. (2026). Особистісна культура у контексті філософсько-культурологічних та педагогічних пошуків. In *Modern systems of science and education in the USA, EU and other countries '2026: Proceedings of the International Scientific Conference* (102–107). SW-US Conference Proceedings. <https://www.proconference.org/index.php/usc/article/view/usc35-00-007>

10. Бовгиря, Д. Д. (2026d). Діагностика стану сформованості особистісної культури майбутніх юристів. In *Global trends and directions of scientific research development: Proceedings of the 13th International Scientific and Practical Conference* (107–110). International Science Group. <https://isg-konf.com/global-trends-and-directions-of-scientific-research-development/>

11. Бовгиря, Д. Д. (2026e). Ціннісно-сміслові засади формування особистісної культури майбутніх юристів. In *Innovations of modern science and education: Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference* (198–201). Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua”. <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14205/INNOVATIONS-OF-MODERN-SCIENCE-AND-EDUCATION-26-28.02.26.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

12. Бовгиря, Д. (2023). Світоглядні засади осмислення культури як «світу людини» у дискурсі Київської філософської школи. В *Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції* (632–634). Національний університет водного господарства та природокористування.

13. Бовгиря, Д. (2026f). Метод біографічного моделювання в інтеграції акмеологічного змісту у професійну підготовку майбутніх юристів. In *Topical Issues in Science, Education, Society, and Technology in the Context of Modern Challenges: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (8–10). Golden Quill Publishing.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

14. Бовгиря, Д. Д. (2026g). *Німецька мова для студентів юридичних спеціальностей (Deutsch für Jurastudierende): Навчально-методичний посібник для студентів I–III курсів закладів вищої освіти немовних спеціальностей*. Овід.

15. Бовгиря, Д. Д. (2025e). *Методичні вказівки з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Право», спеціальності 081 «Право» за темою «Особистісна культура юриста»*. Рівненський інститут Київського університету права НАН України.

16. Бовгиря, Д. Д. (2026h). Гуманітарна освіта як чинник акмеологічної трансформації особистісної культури майбутнього юриста. *SWorld. International Periodic Scientific Journal*, 35(4), 162–170. <https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/27946/1/149-284-PB.pdf>

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Бовгирі Дмитра Дмитровича «**Формування особистісної культури майбутніх юристів засобами реалізації акмеологічного підходу**», подана на здобуття ступеня доктора філософії, за науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затверженому постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а також напряму наукових досліджень освітньо-наукової програми Хмельницького національного університету зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

Дисертаційну роботу «Формування особистісної культури майбутніх юристів засобами реалізації акмеологічного підходу», подану **Бовгирею Дмитром Дмитровичем** на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Головуюча публічної презентації:
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іншомовної освіти
і міжкультурної комунікації

Хмельницького національного університету

Наталя БІДЮК

